

tagsága számára, hogy a titkárság keretei között óhatatlanul lassan halad a szükséges pénzügyi és szakmai erőforrások kiépítése, s ezért igen nehéz kielégíteni a dokumentáció sok égető és egyre növekvő szükségletét.

A FID nem kormány szintű szervezet, teendőinek finanszírozása és elvégzése tehát igen nagy mértékben függ tagjainak önkéntes közreműködésétől. Így nem könnyű haladnia munkájában, mivel a költségek egyre növekednek s tagjainak idejét egyre erősebben veszi igénybe sokféle mindennapi tevékenységük. Fennállásának 75. évében azonban olyan lendületről tesz tanuságot a FID, amely reményt nyújt további folytonos fejlődésére, befolyásának növekedésére.

R.E. McBURNEY

Az IFLA 1970. évi moszkvai közgyűlése

A Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetsége Moszkvában tartotta 36. közgyűlését, aug. 31.-szept. 5. között. Több mint 40 országból kb. 600 könyvtáros gyűlt össze a szovjet fővárosban, az IFLA konferenciáinak jelentősége tehát – legalábbis ami a résztvevők létszámát illeti – évről évre nő. Legtöbben voltak természetesen a szovjet könyvtárosok (120), azután az amerikaiak (100). Jelentős létszámu csoportok érkeztek Angliából, mindkét Németországból, Franciaországból, Kanadából és az északeurópai országokból, sőt Spanyolországból és Olaszországból is. 8-10 delegátus képviselte Csehszlovákiát, Bulgáriát és Lengyelországot, kevesebben jöttek Jugoszláviából és Romániából. Ezuttal egy-egy afrikai, ázsiai könyvtáros is fel-fel bukkant a tömegben, részvételük természetesen inkább szimbolikus volt. Általában elmondható az IFLA-ról is, ami egyébként más nemzetközi konferenciákra is jellemző, hogy aktív munkát tulajdonképpen egy kis mag végez, amelynek tagjai évről évre intenzíven közreműködnek különösen a bizottsági munkában, míg a nagy tömeg inkább tájékozódni, ismerkedni jön, esetleg személyes kapcsolatot vesz fel azokkal, akikkel korábban levelezett – sokan pedig kimondottan turisztikai céllal utaznak. Ezidén ezek száma különösen nagy lehetett, hiszen a közgyűlés a nyugati könyvtárosok százai számára jó alkalom volt arra, hogy megismerkedjenek Moszkva és Leningrád nevezetességeivel és kissé bepillantssanak a Szovjetunió könyvtári életébe.

Az IFLA magyar tagját, a Magyar Könyvtárosok Egyesületét az elnök, MÁTRAI László, valamint a művelődésügyi tárca terhére kiutazó öt küldött – JÓBORU Magda, KOVÁCS Máté, VÉRTES György, PAPP István és GOMBOCZ István – képviselte. Az OMKDK-ból DARABOS Pálné, KILI Vera, SASVÁRI Györgyné és SZEPESVÁRY

Tamás, a KGMTTI-ből TAKÁCS Kálmán, TRÉBITS Gyuláné és VÉGH Lászlóné, a Pápiripari Kutató Intézetből KALMÁR Andorné, az ÉTK-ből KOVÁCS Dezső vett részt a konferencián teljes joggal (a magas konferenciadíjat befizető) küldöttként. Egyidejűleg egy 64 tagú magyar könyvtároscsoport is Moszkvába utazott, az Express utazási iroda szervezésében. Sajnos, a csoport hamarosan tovább indult Leningrádba, így négy olyan tagja – ISZLAI Zoltán, SALLAI István, SZENTE Ferenc és SZILÁGYI Tibor –, akinek referátuma is szerepelt a közgyűlés napirendjén, már nem juthatott el azokra a bizottsági ülésekre, amely elé a referátumok kerültek.

Az IFLA tágabb körű vezetőségének tagjaként részt vettem a megnyitást megelőző Tanácsadó Bizottsági ülésen, miután a tavasz és a nyár folyamán megkaptam írásban azokat a dokumentumokat is, amelyek az IFLA szervezési problémáival, illetőleg a program kidolgozásával foglalkoznak. Ismeretes, hogy a tavalyi konferencia óta egy szűkebb munkacsoport, az ún. Programme Development Group dolgozik azon, hogy az IFLA kissé lassu munkatempóját meggyorsítsa, az egész szervezetnek nagyobb lendületet adjon, konkrétabb és pontosabb programot tervezzen meg. Egyelőre azonban csak azt a javaslatot vitatták meg, hogy a tagegyesületek tagdíját fel kellene emelni, éspedig az UNESCO százalékos tagdíjrendszerének mintájára. Ebből a javaslatból sem lett még határozat, mert több tagegyesület részéről ellenállás mutatkozott. (A tervzet szerint a mi hozzájárulásunk is háromszorosára emelkedne.)

A megnyitó és a záró plenáris ülést a Szakszervezetek Házának fényes nagytermében tartották, népes hallgatóság jelenlétében. A Lenin-centenárium már az üdvözlő beszédekben is tükröződött. LIEBAERS elnök megnyitójában az IFLA munkáját a Nemzetközi Nevelésügyi Év, illetőleg az előttünk álló Nemzetközi Könyvév perspektívájába állította. A meghirdetett fő témával, vagyis azzal, hogy a könyvtárak milyen erőtényezőket jelentenek a közművelődés nagy folyamatában, két központi szónok foglalkozott, éspedig M.S. ADISESHIAH, az UNESCO helyettes főigazgatója és N. MOHOV, a Szovjetunió helyettes művelődésügyi minisztere. (Tudomásom szerint két írásban benyújtott cseh referátum szólt még hozzá az általános témához.) Ezután elhangzottak a szokásos titkári, pénztárosi jelentések és a társszervezetek beszámolóí, ezuttal beleértve a Nemzetközi Szabványügyi Szervezetet és a Levéltárak Nemzetközi Tanácsát is. – A "Lenin és a könyvtár" témának szentelt záró plenáris ülésről a lap e számában külön közlemény számol be. – A befejező plenáris munkaülés az Elnökség tagjainak egy részét újraválasztotta; az egyik alelnöki tisztségbe új ember került, HAWARD-WILLIAMS belfasti könyvtárigazgató személyében.

A tulajdonképpeni érdemi munka ezuttal is a bizottságokban és a szekciókban zajlott, bár színvonala mind az előkészítés, mind az ülések tartalma tekintetében erősen különböző volt. Minthogy a szekciók és bizottságok határozatai a záróülésre nem készültek el, az alábbiakban csak a benyújtott nagy-

számu referátum címe, illetőleg a bizottságok meghirdetett programja alapján tudom áttekinteni a bizottságok tevékenységét.

A n e m z e t i é s e g y e t e m i könyvtárak szekciója két ülést is tartott. Az elsőn N.I. TYULINA (Szovjetunió) és S.A. McCARTHY (USA) a nemzeti és általános gyűjtőkörű könyvtáraknak a tudományos életben és a tudományok fejlesztésében elfoglalt szerepéről, a tőlük ezen a téren várt funkcióról értekezett. A terjedelmes és átfogó előadások után érdemleges vitára már nem maradt idő. A második ülésen a holland A.L. VAN WESEMAEL igen érdekes és nagy-szabásúnak ígérkező gépesítési tervet ismertetett: több holland könyvtár számítógépek alkalmazásával a katalógusok gépesítésére gondol, vagyis arra, hogy a hagyományos cédulakatalógus helyett a jövőben gépi uton tárják az olvasó elébe az általa működtetett mechanizmus segítségével - filmen, papirszalagon stb. - a kívánt könyvcímeket.

A z e g y e t e m i könyvtárak alszekciója részben külön, részben a k ö n y v t á r é p i t é s i bizottsággal közösen megtárgyalta az egyetemi könyvtárak viszonyát a diáktestületekhez, a könyvtár helyzetét az adott ország könyvtári rendszerében, az egyetemi könyvtár épület- és helyigényét az egyetem komplexumában. Angol, szovjet és nyugatnémet részről külön helyzetismertetéseket adtak, különös tekintettel az építkezés normatíváira. Az egyetemi alszekció ülésével együtt folyt le az I. A T U L ülése, szovjet részről egy speciális referátummal bővítve, amely a felsőoktatási intézmények könyvtárainak tájékoztatási szerepét tárgyalta.

A k ö z m ű v e l ő d é s i könyvtárak szekciója számára J. TORFS (Belgium), a szekció titkára készítette a központi referátumot az állományi normák megváltoztatásáról. E köré csoportosult a többi dolgozat, például a közművelődési könyvtárak bizonyos kérdéseiről egy szovjet referátum (J.V. ISZAJEV), a fejlődő országok idevonatkozó problémáiról egy indiai dokumentum. A szekció programján szerepelt SALLAI István és SZENTE Ferenc tanulmánya is a közművelődési könyvtári normák meghatározásának elveiről. Inkább a helyzetet ismertető, leíró jellegű beszámolók szerepeltek az idetartozó g y e r m e k k ö n y v t á r i alszekció ülésén. A k ó r h á z i könyvtárak alszekciójának programján szerepelt TOMA Anna "A kórházi könyvtárak szervezése Magyarországon" című munkája.

A s z a k k ö n y v t á r i szekcióban többek között A. MOROZOV (SZU) a szabadalmi gyűjteményekről, L. KAISER (NSzK) Európa központi statisztikai könyvtáiról, L.A. HAMRICK (USA) az amerikai szakkönyvtárakról tartott beszámolót. A szabadalmak kérdése annyira előtérbe került, hogy "s z a b a d a l m i könyvtárak szekciója" néven új csoport keletkezett; megalakult a k ö z g a z d a s á g- és t á r s a d a l o m t u d o m á n y i könyvtárak új alszekciója is. Ülést tartott a korábban alakult f ö l d r a j -

z i, ill. a c s i l l a g á s z a t i alszekció is. A p a r l a m e n -
t i k ö n y v t á r a k s z e k c i ó j a folytatta a parlamenti könyvtá-
rak kalauzának, a parlamenti dokumentumok bibliográfiájának, valamint a par-
lamenti könyvtárak ajánlott kézikönyv-listájának kidolgozását.

A bizottságok közül ezuttal is az e g y s é g e s k a t a l o g i z á -
l á s bizottsága volt a legfontosabb. Programján lényeges kérdések szerepel-
tek, így különösen a szovjet katalogizálási bizottság jelentése a különböző
országok legfontosabb testületi szerveinek és a jelentős nemzetközi szerve-
zeteknek az egységes címszavazásáról, valamint Eva VERONA (Jugoszlávia) mun-
kája, a párizsi Általános Elvek módosítására vonatkozó deklaráció. Folytató-
dott az egész bibliográfiai cimleírásra vonatkozó szabvány kidolgozása, va-
lamint a Nemzetközi Egységes Könyvszám bevezetésének megvitatása.

A k ö z p o n t i k a t a l ó g u s és a k ö n y v t á r k ö z i k ö l -
c s ö n z é s bizottságában az elnök beszámolt a készülő kézikönyvről, egy
szovjet referátum pedig a számítógép alkalmazását tárgyalta.

A n e m z e t k ö z i k i a d v á n y c s e r e bizottság megvitatta
GOMBOCZ István dolgozatát a csere gazdaságosságának kérdéséről, B. KANYEV-
SZKIJ beszámolóját a szovjet könyvtárak e téren szerzett tapasztalatairól,
és elfogadott egy új kiadványkérő űrlapot, amelyet J. LETHÈVE (Párizs) dol-
gozott ki.

A h i v a t a l o s k i a d v á n y o k bizottsága folytatta az afrikai
hivatalos anyag európai központi katalógusának kidolgozását, és meghallgat-
ta a Library of Congress beszámolóját a Kelet-Európával folytatott hivata-
los cseréről.

A p e r i o d i k u m o k bizottsága áttért a hirlapfeldolgozás problé-
máinak vizsgálatára, de folytatja a folyóirat-repertóriumok nemzetközi adat-
tárának gyűjtését is.

A s t a t i s z t i k a i és s z a b v á n y o s i t á s i bizottság
végleg az UNESCO elé terjesztette a könyvtári statisztika nagy szabvány-
tervezetét, és vitát indított egy statisztikai kézikönyv kiadásának ügyé-
ben.

A k ö n y v t á r o s k é p z é s i bizottság a tudományos-technikai for-
radalomnak a képzésre gyakorolt hatásával, a képzés statisztikai vonatkozá-
saival, valamint egy esetleg felállítandó nemzetközi könyvtárosképző intézet
problémáival foglalkozott.

A g é p e s i t é s i bizottsághoz benyújtott dolgozatok közül a biblio-
gráfiai információkat tartalmazó mágneses szalagok rendszeres cseréjét tár-

gyalót említem, továbbá azokat, amelyek a FID és az UNESCO idevágó szemináriumait ismertették.

A b i b l i o g r á f i a i bizottság gazdag programjában két magyar referátum is szerepelt – SZILÁGYI Tiboré "Az ajánló bibliográfiától a bibliográfiai kalauzig" és ISZLAI Zoltáné "A helyismereti bibliográfiai munka Magyarországon" címmel.

A k ö n y v t á r e l m é l e t i bizottsághoz hat ország szakértői nyújtottak be dolgozatokat arról a problémáról, hogy milyen helyet foglal el a könyvtártudomány az adott ország tudományos életében és rendszerében.

GOMBOCZ István

Olvasás-szociológiai konferencia Varsóban (1970. június 11—14.)

A lengyel Nemzeti Könyvtár Könyv és Olvasás Intézete által rendezett Nemzetközi Lenin Olvasáskonferencián a szovjet, NDK-beli, román, bolgár, magyar, cseh és szlovák, valamint a lengyel könyvtári módszertani központ küldöttei vettek részt mint előadók, a vitába pedig a lengyel könyvtárügy más képviselői és a könyvszakma küldöttei és bekapcsolódtak. A konferencia három témaköre a következő volt: 1. Lenin tanítása és a könyv népszerűsítésének problémái, 2. Az olvasás iparosított környezetben, 3. Fiatal olvasók. Az első témakör tulnyomórészt elméleti megközelítésű előadásai művelődéspolitikai kérdésekkel, továbbá a könyv és a könyvtár társadalmi szerepével foglalkoztak, a másik két témakör előadásai olvasásszociológiai kutatások tapasztalatai alapján próbálták meg választ adni a felvetett kérdésekre.

LENIN TANÍTÁSA ÉS A KÖNYV NÉPSZERŰSÍTÉSÉNEK KÉRDÉSEI

Lenin és az olvasás, Lenin és a könyvtár "rokon értelmű fogalmak"; ezuttal sem csupán az évforduló protokolláris szempontja miatt került Lenin a konferencia tematikájába. A címükben Lenin nevét hordozó előadások számot adtak arról, hogy mi is valósult meg a könyvtárüggyel és az olvasással, művelődéssel kapcsolatos lenini elképzelésekből, illetve Lenin szellemében vizsgálták a könyv és az olvasás népszerűsítésének megoldatlan kérdéseit, a további teendőket. Egyes referátumok (mint a román) inkább az elért eredményeket, mások (például a bolgár) inkább a megoldatlan problémákat helyezték előtérbe.

Az ülészakot O.Sz. CSUBARJAN "Lenin és a könyvtárügy" című elmélyült, elemző előadása nyitotta meg. K. GROH, a